

Asiantuntijalausunto

18.1.2023

VN/868/2023

VN/868/2023-OKM-3

Eduskunnan lakivaliokunnalle

VNS 13/2022 vp Valtioneuvoston selonteko oikeudenhoidosta

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt lausuntoa valtioneuvoston selonteosta oikeudenhoidosta (VNS 13/2022 vp) opetus- ja kulttuuriministeriön toimialan kannalta sekä erityisesti lakimieskoulutuksen aloituspaikkojen lisäämisestä ja juristien täydennys- ja muuntokoulutuksesta (mahdollisuudet ja toteuttamisen aikajänne).

Aloituspaiikkojen lisääminen ja tutkintotavoitteet

Korkeakoulujen aloituspaikkoja on lisätty useaan otteeseen kuluvalle hallituskaudella. Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt rahoitusta korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämiseksi ja korkeakoulutuksen saatavuuden turvaamiseksi eri puolella Suomea ja eri koulutusaloilla. Kaikkiaan ministeriön tukemat aloituspaikkalisäykset ovat yli 12 000. Lisäksi korkeakoulut ovat lisänneet paikkoja myös ilman lisärahoitusta ministeriön kanssa sovittujen tutkintotavoitteiden pohjalta. Tutkintotavoitteita on nostettu merkittävästi sopimuskaudelle 2021-2024 (liiketalous, hallinto- ja oikeustieteet yhteensä keskimäärin 3 204/vuosi, kun aiempi tavoite oli 2 580/vuosi). Korkeakoulut ovat suunnanneet lisäaloituspaikkoja erityisesti työvoimapulasta kärsiville aloille. Helsingin yliopisto on lisännyt suomen- ja ruotsinkielistä oikeustieteen koulutusta Helsingissä ja Vaasassa. Myös Itä-Suomen, Lapin ja Turun yliopistot sekä Åbo Akademi ovat lisänneet aloituspaikkoja oikeustieteen koulutukseen. Lisäysten johdosta uusien opiskelijoiden määrät vuosina 2020 ja 2021 olivat noin sata aloittajaa enemmän kuin vuonna 2019.

Koulutusvastuut

Åbo Akademin koulutusvastuuta on laajennettu koskemaan oikeusnotaarin lisäksi myös oikeustieteen maisterin ja tohtorin koulutusta. Laajennettu koulutusvastuu astuu voimaan vuoden 2023 elokuussa.

Vaasan yliopisto on hakenut oikeustieteen koulutusvastuuta vuonna 2021. Valtioneuvosto ei ole myöntänyt uutta koulutusvastuuta yliopistolle. Tarvetta uusille koulutusvastuille oikeustieteissä ei ole nähty. Helsingin yliopisto tarjoaa nykyisin Vaasan toimipisteessään oikeustieteen opintoja. Merkittävä osa koulutussisällöistä on ruotsinkielistä, joten sillä on tärkeä rooli ruotsinkielisen oikeudellisen osaamisen tarjoamisella työmarkkinoille. Vaasan yliopisto on vuonna 2022 tehnyt uuden hakemuksen oikeustieteen koulutusvastuun saamiseksi.

Suomen Lakimiesliitto vastusti koulutusvastuun myöntämistä ja oli erityisen huolissaan koulutuslaajennusten tarvitsemista resursseista. Asianajajaliitto tarkasteli asiaa erityisesti ruotsinkielisen oikeustieteellisen koulutuksen tarpeiden kannalta ja kiinnitti huomiota riittävään määrään ruotsinkielisiä aloituspaikkoja.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

Ruotsinkielisen koulutuksen tarpeeseen on vastattu myöntämällä Åbo Akademille koulutusvastuun laajennus 1.8.2023 lukien.

Jatkuva oppiminen

Joulukuussa 2022 julkistetun korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategian tavoitteena on nopeasti uudistuva, selkeä ja helposti löydettävä jatkuvan oppimisen tarjonnan kokonaisuus. Tavoitteena on muodostaa korkeakoulujen koulutustarjonnasta nykyistä selkeämpiä kokonaisuuksia, jotka tunnustetaan ja joita arvostetaan sekä oppijoiden keskuudessa että työmarkkinoilla. Tavoitteena on tuoda jatkuvan oppimisen mahdollisuuksiin joustavuutta, jotta osaamista on mahdollista täydentää ja uudistaa työuran aikana. Asiantuntijana kehittyminen on näin ollen mahdollista ilman hakeutumista uuteen tutkintoon johtavaan koulutukseen. Täydennyskoulutusta tarjoavat korkeakoulujen lisäksi monet muut tahot kuten erilaiset ammattiliitot ja erilaiset yksityiset koulutuksen järjestäjät.

Rikosseuraamusalan ammattikorkeakoulutus

Oikeusministeriö on pyytänyt Rikosseuraamuslaitosta selvittämään rikosseuraamusalan sosionomitutkintoon johtavan koulutusta antavien ammattikorkeakoulujen määrän laajentamista. Mahdollinen laajennus edellyttää oikeusministeriön toimialaan kuuluvan Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetun lain 28§:n muuttamista, jossa rajataan rikosseuraamusalan AMK-tutkintoon johtavan koulutuksen järjestäjäksi Laurea-ammattikorkeakoulu. Mainitun säädöksen esitöissä todetaan, että koulutuskeskus voi tehdä yhteistyötä myös muiden oppilaitosten kanssa. Savonia-ammattikorkeakoululla on yhteistyösopimus koulutuskeskuksen kanssa ja se antaa rikosseuraamusalan koulutusta. Eräät muutkin ammattikorkeakoulut ovat ilmaisseet halukkuutensa järjestää rikosseuraamusalan koulutusta. Oikeusministeriön käsityksen mukaan Rikosseuraamuslaitoksella olisi kiinnostusta tehdä yhteistyötä muidenkin ammattikorkeakoulujen kanssa. Mainitun säädöksen perusteella tutkintoon johtavan koulutuksen järjestäminen on kuitenkin mahdollista ainoastaan Laurean kanssa tehtävässä yhteistyössä. Näin ollen muista ammattikorkeakouluista kuin Laureasta valmistuvat sosionomit eivät ole suorittaneet rikosseuraamusalan sosionomitutkintoa vaan tavanomaisen sosionomitutkinnon.

Oikeusministeriö pitää mahdollisena, että koulutuksen järjestäjien piiriä laajennetaan. Laajentaminen edellyttää, että koulutuksen järjestäjällä on tämän koulutuksen antamisessa tarvittavat valmiudet. Laajentaminen edesauttaisi ammattitaitoisen henkilöstön saamista rikosseuraamusalalle, myös muualle kuin Etelä-Suomeen. Rikosseuraamuslaitos on suhtautunut laajentamiseen periaatteessa myönteisesti, mutta todennut, että sillä ei ole yhteistyön laajentamiseksi tällä hetkellä riittävästi opetusresursseja. Tästä syystä Rikosseuraamuslaitos ja Rikosseuraamusalan koulutuskeskus (RSKK) eivät toistaiseksi pidä perusteltuna yhteistyön laajentamista ja voimavarojen hajauttamista muihin ammattikorkeakouluihin. Oikeusministeriöstä saadun tiedon mukaan asian valmisteluun vaikuttaa Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksen toinen vaihe, jossa keskitytään muun muassa laitostason tehtäviin, henkilöstörakenteeseen ja henkilöstöltä edellytettäviin valmiuksiin.

Opetusneuvos

Maarit Palonen

Jakelu

Lakivaliokunta